

אמונה ובטחון בה' בכל מצב

"אתה תהיה על-ביתך, ועל-פיך ישק כל-עמי..." (מא, מ).

פרעה מעלה את יוסף לגדולה באופן פתאומי ומיד הוא מכריז: "על-פיך ישק כל-עמי", ללא בחינת כשרונותיו, ואף ללא נסיון וללא התקדמות הדרגתית בסולם התפקידים ולא זו בלבד אלא היתכן, שפתאום ביום בהיר אחד פרעה יוותר על הנהגתו ויקח אדם שהיה אסור בבית האסורים, נער עברי, ועל פיו ישק כל דבר והוא יהיה השליט על כל מצרים, ועוד אומר לו "ובלעדיך, לא-יגרים איש את-ידו ואת-רגלו--בכל-אֶרֶץ מִצְרַיִם"?

זאת התבטלות מוחלטת לכל מוצא פיו של יוסף!

ראינו מקרים, שבהם אנשים עלו לגדולה, אך בד"כ הדבר היה בשלבים ובהדרגתיות ולא באופן פתאומי.

מאידך גיסא, רואים אנו אצל אותו פרעה בפגישתו עם משה ואהרן, נכנסים הם אליו ומבקשים ממנו לשחרר את בני ישראל, והוא עונה "מי ה' אשר אֶשְׁמַע בְּקִלּוֹ". מהי עזות זו כלפי ה'! מדוע כאן אין הוא מתבטל ואין הוא מוכן לוותר אעפ"י שמדובר בהקב"ה שאף הביא עליו נגעים?

מבאר זאת בדרך נפלאה מרן הגרי"ד פוברסקי שליט"א, ומובאים דבריו בספר "טללי אורות":

ההבדל הוא פשוט. אצל פרעה שבימי יוסף לא נדרש מאומה. הוא נשאר על מלכותו וע"י שמסר הנהגת המדינה ליוסף – לו עצמו לפרעה לא הורע בכך גם לא בכבודו, כיוון שהוא הצליח למצוא אדם משכיל ונבון שינהל את כלכלת המדינה וממילא אם הדבר יצליח בידו, אזי פרעה ינהנה מכך ואף יגדל מעמדו, כי יראו בו את ההצלחה.

לעומת זאת, אצל פרעה בזמן משה ואהרן, כאן היה צריך הוא להחסיר מעצמו. הוא היה שולט על פחות אנשים ואם היה משחרר את ישראל בזמן הנגעים, היה הדבר מראה על חולשתו. וכשנוגעים לאדם במשהו אפילו בדבר מועט, כאן ישנה כבר נגיעה אישית, אין ותרנות, יש עמידה על הדברים, אין פשרות.

גם כאשר הדברים מתרחשים אצל הזולת התחושה היא אחרת, ההתייחסות של האדם שונה לו אותם דברים היו מתרחשים אצלו.

ומספר הרב שבדרון זצ"ל מעשה שהיה עמו:

ישבתי בביתי והנה נכנסת אשתי ע"ה בבהלה, ומספרת לי כי ילד בשם מאירק'ה נפל במעלה הבית והוא שותת דם.

קמתי תיכף ממקומי ומיהרתי החוצה, ומיד נטלתי את הילד על ידיי, ואשתי לקחה פיסת בד ספוגה במים ואחזה על החור שלא ישתות דם, וכך אנו רצים לרופאה שהיתה ב"שערי חסד".

והנה אנו יורדים בירידה במהירות, ומלמטה עולה כנגדנו הסבתא של הילד – והיא אשה ידועה ומפורסמת בצדקותיה, טובת-לב מאד וכי', וראתה אותנו מרחוק רצים וילד על הידיים. חשבה כי בוודאי זה ילד שלנו, והיא שהיתה טובת-לב

מאד, כאמור, מיהרה לנחמנו עוד מרחוק ואמרה בניחותא:

"ר' שלום, ר' שלום! זה לא נורא... ה' יעזור... ה' יעזור..."

אך כאשר ראתה הזקנה שמדובר בנכד שלה, מיד התעלפה.

(אור דניאל)

פרפראות לחנוכה:

"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים וּפְרָעָה חָלַם וַהֲנִיחַ עֲלֵי-הַיָּאָר"ר

יְהִי - 25 בגימטריה, רמז לכ"ה

מִקֵּץ - מכסלו קמו צרים

שְׁנַתִּים - שמאל נר תדליק ימין מזוזה

יָמִים - ימנע מבכי ימנע מהספד

וּפְרָעָה חָלַם - ח' לילות מדליקין

וַהֲנִיחַ עֲלֵי-הַיָּאָר - ובצאת הכוכבים נדלקין

הנרות עד מניעת דרכים

עַל-הַיָּאָר - עד ליל השמיני

יִשְׂרָפוּ אֹר רֹבֵם.

ישראל לסגולתו

סגלה לפרנסה ברוח

יֵאמֶר בְּרַפְתְּ הַמְּזוֹן בְּכוֹנֶה, וּבְכֶךְ מִבְּטַח לֹא שָׁלָא יַחְסְרוּ מִזֻּנוֹתָיו כֹּל יָמָיו בְּכַבּוּד (ספר החינוך),

וַיִּתְחַזַּק לְהִסְרֵי דְאָגָה מִלְבוּשׁ מֵהַ יֵאָכֵל לְמַחֵר וְכֵן מִכָּל חֲשׁוֹנוֹת עַל הַעֲתִיד יִרְחִיק דְאָגוֹתוֹ,

וַיִּבְטַח בְּה' אֲשֶׁר אֵין מַעְצוֹר לֹא מִלְהוֹשִׁיעַ בֵּין רַב לְמַעַט.

וַיִּתְחַזַּק בְּאַמוּנָה זוֹ מִהַמּוּבָא בְּתוֹרָה בְּעֵינָיו יְרִידַת הַמֶּן לְיִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ צִיָּה וּשְׁמָמָה, וְהֵיכָן מִלְיוֹנֵי אֲנָשִׁים נִזְוָנוּ בְּמִדְבָּר בְּאֵכֶל בְּשִׂתְיָה בְּלוֹשׁ וְהִנְעֵלָה לְלֹא חֶסֶד בְּשׁוּם דְבָר, וַיִּקְרָא פְּסוּקִים הַמּוּבָאִים בְּפִרְשַׁת הַמֶּן (שמות טז, טז-יח):

"זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צָוָה ה' לְקַטוֹ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ עֹמֵר לְגִלְגָּלַת מִסֵּפֶר נַפְשֹׁתֵיכֶם... וַיִּמְדוּ בְּעֹמֵר וְלֹא הִעֲדִיף הַמֶּרְבֵּה וְהַמִּמְעִיט לֹא הִחְסִיר אִישׁ לְפִי-אֲכָלוּ לְקַטוֹ... וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בְּבִקְרָא בְּבִקְרָא אִישׁ כְּפִי אֲכָלוּ וְחֵם הַשָּׁמֶשׁ וְנִמְסָ... וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צָוָה ה' מִלֵּא הַעֹמֵר מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן יִרְאוּ אֶת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הֵאָבֵלְתִי אֲתֶכֶם בְּמִדְבָּר בְּהוֹצִיאֵי אֲתֶכֶם מִמִּצְרַיִם. וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהְרֹן קַח צִנְצִינַת אֶחָת וְתֵן שָׁמָּה מִלֵּא הַעֹמֵר מִן וְהִנֵּחַ אֹתוֹ לְפָנַי ה' לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם. בְּאֲשֶׁר צָוָה ה' אֶל מֹשֶׁה וַיִּנְיַחְהוּ אֶהְרֹן לְפָנַי הַעֲדַת לְמִשְׁמֶרֶת. וַיִּבְנֶי יִשְׂרָאֵל אֲכָלוּ אֶת הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד בְּאֵם אֶל אֶרֶץ נוֹשֶׁבֶת אֶת הַמֶּן אֲכָלוּ עַד בְּאֵם אֶל קְצֵה אֶרֶץ פְּנֵעוֹ".

אמת

י. הסימן של השקר - בפלא יספיימו עליו רבים, והוא משלשה שהקדוש-ברוך-הוא שונאן. ספר המידות

נקודה למחשבה

אחת מששים מהמחלה

רב אחד נכנס אצל גביר אחד קמץ, כדי לבקש ממנו תרומה לשיבה. אמר לו הגביר: וכי אינך יודע שאיני נותן נדבות לאף אחד! אמר לו הרב: לא באתי לבקש נדבה, אלא באתי לקיים מצות ביקור חולים! אמר לו הגביר: אני ברוך השם בריא, ואין לך מה לבקרני. אמר לו הרב: נדמה לך שאתה בריא, אבל למעשה, אתה חולה אנוש, שהרי נאמר בספר קהלת, שיש סוג חולי רעה והוא - "עושר שמור לבעליו לרעתו", דהיינו העושר השמור רק בשביל בעליו, זו מחלה רעה בשבילו. ומאחר שאינך נותן נדבות, הרי אתה חולה ובאתי לקיים "ביקור חולים". אמר לו העשיר: ישנם הרבה חולים אחרים בעיר, תלך לבקר אותם ותעזוב אותי לנפשי! אמר לו הרב: רבותינו אומרים, שהמבקר חולה, נוטל אחד מששים מחוליו, ולכן מוטב לי לבקר אותך וליטול אחד מששים מעושרך [שזו היא מחלתו], מאשר לבקר חולה ממש, וליטול אחד מששים מהקדחת שלו...

פרק ג - הכנסת אורחים

כתב רבינו חיים פלאג'י זיע"א: במסכת עירובין (יט.) נאמר, שאברהם אבינו יושב בפתח גהינם, וכל מי שהוא מהול ולא פגם בבריתו, אברהם אבינו מצילו מגיהנם. אולם, שאלה נוספת ישאל אברהם את אותו אדם לפני שיצילו מגיהנם - האם גם אתה השתדלת כמוני במצות הכנסת אורחים ואז יבוש האדם שלא עשה הכנסת אורחים, ובפרט אם היה אדם עשיר והיה לו בית גדול ומרווח לקיים בו הכנסת אורחים כראוי. ומסיים הרב: וחוששני שאברהם אבינו לא יצילהו מגיהנם! נמצאנו למדים, שהכנסת אורחים היא המפתח להינצל מגיהנם. ולכן חייב כל אחד ואחד מאיתנו להשתדל לקיימה כיאה וכיאות. הרב אברהם ישראל

משהו לנשמה

כאשר הדברים נוגעים לזולת - האדם מראה נדיבות ומראה את הבטחון בה'. אך אם חלילה הדברים נוגעים לממונו שלו, פתאום נהפך להיות כארי רובץ ולא יותר על מאומה.

בטחון בה'

בעיר ורשה היה עשיר גדול וירא שמיים ומסחרו היה שהיה שולח אוניות סחורה דרך הים לחו"ל. פעם באה ידיעה שכל האוניות שלו טבעו בים ונשאר עני ואביון, ולא היה מי שירצה להודיע לו את זה, כי חששו לנפשו.

אמר רב העיר ורשה כי הוא מקבל עליו להגיד לו. הוא קרא לו אצלו ובא אליו והתחיל לדבר איתו בענייני יראת שמיים, איך כל העולם הוא הבל הבלים, ואם מאבדים דבר מה אין להצטער עליו, והעשיר הבין את זה טוב מאד.

לאחר מספר שעות של הסברה מצד הרב אודות הבל העולם הזה, שאל אותו: לפי מה שדיברנו עכשיו, אילו היתה טובעת אוניה אחת עם הסחורה שלך היית מצטער?

ענה ואמר: בוודאי לא הצטערתי, כי דיברנו עכשיו שהכל הבל.

אמר לו הרב: מזה אין עוד ראייה שאתה ירא-שמיים באמת, כי עדיין אתה נשאר עשיר, אבל איך יהיה אם יטבעו אצלך שתי אוניות או שלוש, מה תגיד אז?

הוא חשב קצת ואח"כ אמר: גם על זה לא אצטער.

אמר לו הרב: זה עוד לא ראייה על יראת שמיים אמיתית! מה תגיד אם כל האוניות שלך יטבעו?

אמר העשיר לרב: סתם להגיד זו לא חוכמה. תן לי זמן להתבונן.

אמר לו הרב: יפה דיברת.

הכניס אותו בחדר שיתבונן והוציא את ה"חובת הלבבות" ופתחו ב"שער הבטחון" ולמד כי הבוטח בה' הוא יותר עשיר מונים ממי שהוא כימאי שיכול לעשות מבוץ - זהב. ומבאר שם איך אדם רוצה משכון מהקב"ה, הוא רוצה שיהיה הכל מוכן לפניו, אין לו אמון בהקב"ה ורוצה שיהיה בטוח ורוצה משכון. וכך עבר את "שער הבטחון".

אחרי שהתעמק ב"שער הבטחון" יצא מהחדר ואמר לרב: כפי שאני התבוננתי ב"שער הבטחון", אפילו כל אוניותיי נטבעו בים לא אצטער מפני שכבר הבנתי שהקב"ה הוא כל יכול ויכולים לבטוח בו.

אמר לו הרב: אם הגעת להבנה זו, אני אומר לך שהגיעה ידיעה ברורה שכל האוניות שלך טבעו בים!

כשאמר לו הרב את זה, מיד נתעלף והזעיקו רופאים אשר בקושי הצילו אותו.

שאל אותו הרב: הלא רגע לפני זה אמרת בשמחה רבה שלא תצטער כלום, מדוע התעלפת?

אמר לו: כשאני אמרתי לך שכל העולם הזה הוא הבל הבלים, חשבתי שהאוניות שלי שטות בים, אז כל העולם הוא הבל הבלים. אבל כשאמרת לי שהאוניות שלי טבעו - בכך אין אני מסוגל להחזיק מעמד!

(מתוך "אור דניאל").